

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет психології
ОП Реабілітаційна психологія

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ
З ДИСЦИПЛІНИ «ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Предмет, завдання, структура та методи вікової психології.
2. Методологічні проблеми вікової психології.
3. Поняття про розвиток, дозрівання і ріст.
4. Принципи, закономірності, критерії та фактори психічного розвитку.
5. Поняття про вік. Основні підходи та критерії вікової періодизації (К. Бюлер, Б. Заззо, З. Фройд, Л. Кольберг, Е. Еріксон, Ж. Піаже, Л.С. Виготський, Д.Б. Ельконін та ін.).
6. Передумови виникнення дитячої психології як самостійної науки (І.Ф. Герберт, К.Д. Ушинський, У. Джеймс, Г. Мюнстенберг, В. Прейсер та ін.).
7. Виникнення та розвиток вікової психології на початку ХХ століття (Ст. Холл, Д. Селі, В. Штерн, Е. Клапаред, К. Бюлер, Ш. Бюлер та ін.).
8. Біологічний підхід до розвитку (теорія рекапітуляції Ст. Холла, теорія дозрівання А. Гезелла, етологічна теорія К. Лоренца).
9. Психодинамічний підхід до розвитку (теорія психосексуального розвитку З. Фрейда, психосоціальна теорія Е. Еріксона).
10. Біхевіористський підхід до розвитку (теорія оперантного зумовлення Б. Скіннера, соціальнокогнітивна теорія А. Бандури).
11. Когнітивно-генетичний підхід до розвитку (теорія розвитку дитячого інтелекту Ж. Піаже).
12. Контекстуальний підхід до розвитку (культурно-історична теорія Л.С. Виготського, теорія екологічних систем У. Бронфенбреннера).
13. Теорія конвергенції В. Штерна. Теорія морального розвитку Л. Кольберга.
14. Теорії розвитку у вітчизняній психології (С.Л. Рубінштейн, О.М. Леонт'єв, О.В. Запорожець, Б.Г. Анан'єв, П.Я. Гальперін, А.В. Петровський, Д.Б. Ельконін, Г.С. Костюк та ін.).
15. Взаємозв'язок навчання та розвитку особистості: основні концепції (Е. Торндайк, Ж. Піаже, Л.С. Виготський).
16. Пренатальний ріст та розвиток дитини. Вплив зовнішнього середовища на пренатальний розвиток дитини. Криза народження.
17. Загальна характеристика психічного розвитку дітей немовлячого періоду: соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, особистісні новоутворення. Криза 1-го року життя.
18. Особливості пізнавальної сфери в ранньому віці: сприймання, увага, пам'ять, мислення. Становлення Я-концепції у ранньому віці. Криза 3-х років.
19. Готовність дитини до навчання у школі: основні критерії. Криза семи років.
20. Навчання та когнітивний розвиток у молодшому шкільному віці. Причини та шляхи подолання шкільної неуспішності.
21. Особливості психічного та особистісного розвитку в підлітковому віці. Моральний розвиток у підлітковому віці (Л. Кольберг, Л.І. Божович).

22. Особливості психічного та особистісного розвитку в ранній юності. Внутрішня позиція і формування життєвих планів, особистісне та професійне самовизначення.

23. Психосоціальний розвиток у період ранньої дорослості. Професійна підготовка та вибір професійного шляху у ранньому дорослому віці.

24. Середня дорослість: особливості емоційного та когнітивного розвитку. Причини та наслідки кризи середнього віку.

25. Загальна характеристика періоду пізньої зрілості. Особистісний та соціальний розвиток у похилому віці. Екзистенційна криза: шляхи подолання.

Рекомендована література до курсу

1. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 376 с.

2. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.

3. Дзюба Т. М., Коваленко О. Г. Д Психологія дорослості з основами геронтопсихології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т.М. Дзюба, О.Г. Коваленко; за ред. проф. В. Ф. Моргуна. П., 2013. – 172 с.

4. Ушакова І.М. Геронтопсихологія: підручник / І.М. Ушакова. Х.: НУЦЗУ, 2014. 236 с.

5. Кацавець Р. Вікова психологія [Текст]: навч.посібник: К.: Алерта, 2019. 112 с.

6. Вікова психологія: хрестоматія [Текст]: навч. Посібник. Упоряд.:Л. В. Долинська, Т. М. Лисянська та ін. Рек. МОН. К.: Каравела,2014. 488с.

7. Дептула, М., Поторська А., Борших Ш. Рання профілактика проблем психо-соціального розвитку і ризикованої поведінки дітей та молоді [Текст]: монографія. Бидгощ : Університету Казимира Великого, 2019. 158 с.

8. Савчин, М. В. Василенко Л. П. Вікова психологія [Текст] : навч. посібник. 3-є вид., доп. та перероб. К.: Академ-видав, 2017. 368 с.